

## Z historie FS Praha - Střešovice podle ohláškových knih

Samostatný sbor střešovický slaví letos v září osmdesátiny - avšak počátky sborové práce musíme hledat o devět let dříve - na podzim 1923, kdy dva členové pražského sboru salvátorského, JUDr. Emil Lány a František Machotka, hledali v Břevnově vhodnou místnost pro pobočku Kostnické jednoty - a uvědomili si, jak daleko mají zdejší evangelíci do kostela. Netrvalo dlouho, a kazatelská stanice byla založena se souhlasem faráře Stanislava Čapka a salvátorského staršovstva. K bohoslužbám si pronajali třídu v břevnovské škole Na Marjánce, jejímž ředitelem byl evangelík František Zedník. Ten se také ochotně zapojil do organizace chodu kazatelské stanice. Kromě bohoslužeb se ve třídě konala v úterý večer biblická hodina, ve školách Břevnova a Střešovic, později i Liboce, Veleslavína a Ruzyně se začalo s vyučováním náboženství. První večere Páně se slavila 30. prosince 1923, první křest byl v červenci 1924. O úklid třídy a v zimě o topení se po léta vzorně staral František Kratochvíl, povoláním metař. Členové stanice si zakoupili červený koberec, tabuli zakrývali bílým závěsem, na který mladé členky sboru pod vedením Růženy Hoffmannové (kterou dobře známe pod jménem Růžena Terschová) vyšily nápis „*Já jsem ta cesta, pravda i život*“ (J 14,6). Ve třídě měli skříň, do níž se ukládaly Bible, zpěvníky a písemnosti, záhy si pořídili i harmonium. Členem kazatelské stanice od počátku byl i **ThDr. Ferdinand Hrejsa**, někdejší salvátorský farář, člen synodního výboru a profesor na nově založené evangelické bohoslovecké fakultě. Profesor Hrejsa často kázal, ale brzy byl pravidelnou prací pověřen **vikář Antonín Venc**. První confirmace přímo v kazatelské stanici se konala v tělocvičně na neděli sv. Trojice v roce 1927, jednou z konfirmandek byla i sestra Růžena Hoffmannová, provdaná Terschová. Mládež stanice se pravidelně scházela, v neděli odpoledne, nejprve v sálku nedalekého hostince „U Rusů“, který mimochodem funguje dodnes, pod jménem „U Nývlta“ v Liborově ulici.

Kazatelská stanice měla v roce 1928 větší počet zapsaných členů, než má dnes farní sbor - 898 duší... Od svého počátku usilovali členové o vybudování vlastního sídla a o vytvoření samostatného sboru. K tomu bylo zapotřebí podle církevních řádů založit tzv. **dotační fond**, který stanice měla od roku 1926. Členové pátrali po vhodné stavební parcele v blízkosti školy, ale pozemky v Břevnově byly z nejrůznějších důvodů nedostupné. Nezastavěný střešovický kopec teprve čekal na vyhlášení nového regu-lačního plánu Prahy XVIII, a tak museli čekat i členové stanice. V lednu 1930 nastoupil jako vikář do kazatelské stanice čerstvě dostudovaný syn profesora Hrejsy, Bohuš a krátce nato se kazatelská stanice stala filiálním sborem Salvátora. Odsud byl již malý krok na úplné osamostatnění, k němuž došlo 1. září 1932. Vikář Bohuš Hrejsa složil farářskou zkoušku a byl zvolen prvním farářem nově zřízeného farního sboru. V roce 1932 také vznikla

kazatelská stanice sboru v Ruzyni. V roce 1933 byl do její správy předán Toleranční hřbitůvek, na němž se pohřbívalo až do roku 1945.

Sbor však stále neměl vlastní budovu, a provizorium trvalo dalších 6 let. Po dost složitých jednáních bylo možno zakoupit malou část pozemku pro park na hřebeni střešovického kopce a stavební povolení bylo uděleno v lednu 1938. Se stavbou podle návrhu člena sboru, architekta Bohumíra Kozáka se začalo ihned. Tohle se dělo ve velice neradostné a politicky složité době, přesto stavba kostela a fary rychle rostla. Na konci léta byla předána, a první bohoslužby se ve střešovickém kostele, kde místo lavic sloužila prkna položená přes sloupky z cihel, konaly 2. října 1938, právě týden po Mnichovu... Stavbou se sbor velmi zadlužil, přestože všichni členové sháněli peníze jak to šlo, mládež prodávala „cihly“, členové sboru pravidelně na stavební konto přispívali nemalými částkami. Sbor však neměl mezi svými členy bohaté mecenáše, proto se na dluh sbíralo po mnoho let. Krásné vybavení apsidy kostela, s kazatelnou, stolem Páně a farářskou lavicí zhotovila jako dar sboru firma bratra Jaroslava Duška, tatínka Libuše Boublíkové. Slavnostní otevření kostela se událo o půl roku později, na den Nanebevstoupení Páně, to už jsme byli protektorát Böhmen und Mähren...

Těžké roky válečné sbor poznamenaly ztrátami. První kurátor, Emil Lány, se v roce 1941 vzdal svého mandátu. Vstoupil do protinacistického odboje a nechtěl sbor ohrozit. V roce 1943 by zatčen a uvězněn, při revoluci byl na dvoře Pankrácké věznice zastřelen německým hloubkařem. Kromě bratra Lányho zahynulo v koncentracích, při Heydrichiádě a během Pražského povstání dalších 12 sester a bratří.

Sbor přečkal válku v nadějném očekávání míru, kdy bude možno rozvinout svobodně práci. Nadějně vyhlídky však neměly dlouhého trvání a únor 1948 přinesl desetiletí útlaku. Zákon *O hospodářském zabezpečení církvi* z roku 1949 platí mimochodem až dodnes. Mnozí členové tlak nevydrželi a vystupovali z církve, jiní se stali tak zvanými „tajnými evangelíky“ v obavách o svou existenci. Jádro sboru však vytrvalo. Sbor a život v něm představoval oázu svobody a skutečné útočiště, ve společenství sester a bratří se příkoří vnějšího světa lépe snášelo, Boží ochrana tu byla nějak zřejmější.

V nesnadných padesátých letech si sbor dokázal pořídit varhany. Navrhoval je významný varhaník a organolog, Jiří Reinberger a zhotovila firma v Krnově. V Adventu 1954 byly instalovány a od těch dob každou neděli doprovází jejich zvuk sborový zpěv, slýcháme je při hudebních nešporách a při duchovních koncertech. Je zapotřebí zmínit na tomto místě varhaníky, kteří sboru věrně sloužili a slouží. Už 30 let tak činí náš současný varhaník, bratr Pavel Gregora. Chci též připomenout i bratra Jana Čulíka a prvního našeho varhaníka Stanislava Chvojku. Kromě těchto „profesionálů“ vypomáhali a vypomáhají mnozí bratři a sestry, však je většinou dobře znáte.

Sbor měl velké štěstí na kazatele, kteří jej vedli. Bratr farář Hrejša sloužil sboru od jeho počátků do roku 1973, neuvěřitelných 43 let. Za jeho působení sbor ovlivnili i další kazatelé, z řad učitelů bohoslovecké fakulty - Ferdinand Hrejša, J. B. Souček, Rudolf Říčan, Adolf Novotný, a celá řada začínajících bohoslovců, kteří tu vikářovali, nemohu je zde ani vyjmenovat, snad jen připomenu faráře Renata Schillera, u něhož pak v děčínském sboru začínali dva kazatelé vyšlí z našeho sboru, Pavel Pellar a Jaroslav Vetter. Během války, když byly zavřeny české vysoké školy, vedl J. B. Souček na synodní radě zřízený kurz pro tzv. výpomocné kazatele - a ve Střešovicích čas od času vypomáhali frekventanti tohoto kurzu. Připomenu dva absolventy, velmi výrazné teology, kteří nám zachovali po celý život svou přízeň a často u nás hostovali. Jedná se o Jana Milíče Lochmana, pozdějšího rektora basilejské univerzity a starozákonníka Jana Hellera, který v 80. letech vedl v našem sboru tzv. biblické hodiny studijní - byly to však spíš semináře Starého zákona a religionistiky na vysokoškolské úrovni.

To jsme však poskočili v čase do let, kdy sbor spravoval v řadě druhý statutární farář, Jaroslav Vetter. Ten zde působil od roku 1973 do konce

století. V letech vlády komunistické strany se postupně snižoval počet členů, ubývalo i účastníků bohoslužeb. Pesimisté z našeho středu odhadovali, že v roce 2000 zbude ve sboru jen několik starců. Jejich proroctví se však nevyplnilo. Božím požehnáním a usilovnou prací faráře Vettera se úbytek zastavil, počet aktivních členů pomalu začal stoupat a zejména přibývalo dětí, pro práci s nimi má tento farář mimořádné obdarování.

Je zde namísto připomenout také změny v pořádku bohoslužeb a liturgii, k nimž během desetiletí došlo. Dlouhou dobu byly obě svátosti Českobratrské církve evangelické jaksi vytěsňovány na okraj - totiž, slavily se mimo bohoslužby. K večeři Páně přistupovali členové velmi zřídka, jednou za příslušné svátky (Vánoce, Velikonoce), nebo třeba jen jednou do roka (obvykle na Velký pátek), Účastníci stolu Páně zůstali v kostele po požehnání, kdy ostatní ze shromáždění odešli. Tak z 100 účastníků bohoslužeb přistoupilo k VP jen asi 20 - 30 z nich. Podobně křty se konaly v úzkém kruhu rodiny a kmotrů, většinou mimo neděli nebo po bohoslužbách. To se v 70. - 80. letech 20. století radikálně změnilo, obě svátosti jsou tam, kde být mají, uprostřed bohoslužebného shromáždění. Večeři Páně slavíme nejen o všech svátcích a církevních a sborových výročí, ale nejméně jednou za měsíc. Křty jsou slavností pro celý sbor, při ní si s radostí připomínáme křest vlastní.

Bratr farář Vetter nám věrně sloužil 27 let. Když se v polovině 90. let rozhodl, že je čas jít na odpočinek - ve spojení s jeho osobou toto slovo nějak nepasuje - přiměl staršovstvo, aby včas a pečlivě vybíralo jeho nástupce. Podařilo se, a tak máme v současnosti v osobě Pavla Pokorného statutárního faráře, který je důstojným nástupcem svých vynikajících předchůdců. Od 90. let má sbor druhé kazatele na částečný úvazek, měla bych spíš říci, že kazatelky. Marta Zemánková tu s přestávkami mateřských dovolených sloužila 16 let. Velmi rychle se naučila znát členy sboru, lépe než my starousedlíci. Druhou farářkou je nyní Lenka Ridzoňová, svým obdarováním dobře doplňuje Pavla Pokorného. Ve sboru pracovala i řádka mladých kazatelek a kazatelů v rámci vikariátu.

Sbor na své cestě společenství Páně není osamělý - máme dobré vztahy především se sbory Pražského seniorátu, zejména se sousedními Dejvicemi, a ovšem, i s Libčicemi, kde byl farář Vetter po čas administrátorem. Přátelské styky se od 80. let přehouply přes hranice, s holandským sborem v Oss trvají už 27 let. navštěvovali jsme se i se sborem v Lipsku, ale nějak se nezdařilo náš vztah udržet. Zato rozkvétá přátelství se sborem v rumunském Sibiu, i když vzdálenost mezi oběma sbory je skutečně úctyhodná.